

Orhan Bey

– Mustafa ESER · 15 Ağustos 2025

Orhan Gazi Dönemi Vakıfları

Tarihçilerimizin ortak ittifakıyla (1324 ile 1362 yılları arasında egemenlik sürmüş olan Orhan Bey/Gazi (1281-1362), Osmanlı Beyliği'nin kurucusu Osman Gazi ve Malhun Hatun'un oğludur. Babası Osman Gazi'den 16 bin km2 olarak aldığı devleti, oğlu I. Murad'a 95 bin km2 olarak bırakmıştır. Babasının vefatı üzerine 1324'te "bey" olmuştu. Orhan Gazi'ye dinin kahramanı manasına gelen Şücaeddin lakabı verilmişti.) Osmanlı Devlet teşkilatının kurucusudur. Saltanatı zamanında Osmanlı geri gelmemek üzere Rumeli'ye geçmiştir. Vefatı hakkında 1356-1362 tarihleri arasında farklı rivayetler bulunan Orhan Bey'in 100 kalesi olduğunu 1334 yılında kendisiyle görüşen İbn-i Batuta seyahatnamesinde yazmaktadır. Orhan Bey'in bazı kaynaklarda devletin kurucusu olarak görülmesinin sebebi Osmanlı devlet teşkilatının onun zamanında yapılmasıdır.

İznik'teki imaretinde halka yemek dağıttığı, devamlı halkın içinde olduğu kayıtlara geçmiştir. Orhan Bey'de babası gibi son derece cömerttir. Vakıf olarak ilk medrese ve imaret onun zamanında İznik'te kuruldu.

Bursa Kazası

Evkâf-ı Selatin Sultan Vakıfları

Gazi Orhan Beyin Bursa İmaretı Vakfı (Kuruluş tarihi: 761/1360)

Filedar/Gündoğdu köyü kalesi: Kalenin tamamı, surları ve burçlarıyla birlikte, sulanabilir araziler ve diğer araziler, el sanatkarıyla ve diğer işlerle uğraşanlar vakfedilmişti. Bursa'ya bağlı Tepecik, Panayır, Musa Baba ve Ulubat'a bağlı Gilyos/Karaağaç köyü, Pazarköy/Orhangazi ve Hatun köyü vardı.

Tepecik köyü sonraları Sultan Murad Han vakfı olmuş.(1.995 akçe)

Gilyos/Karaağaç köyü. (41.248 akçe)

Manastır Medresesi'ne ait Alişir/Alaşar köyü.(6790 akçe)

Babalaban Paşa Vakfı'nın bir mezraası(200 akçe).

Alaaddin Bey Vakfı (Kuruluş tarihi: 733/1332)

Osmanlı Devleti'nin ikinci beyi olan Orhan Bey'in ağabeyi/küçük kardeşi Alaaddin Bey:....

Çatal Burgos köyü, köyün içindeki sığırlar ile birlikte, köyün çiftçileri ve köye bağlı diğer yerlerin tamamı vakfedilmişti. Fodra/Alaaddinbey köyü ve bu köye bağlı diğer yerler vakfedilmişti.

Vakf-ı Merhum Aladdin Beg için Fodra/Alaaddin köyü.(8200 akçe)

Yorgi/Naz-ili köyü.(4807 akçe)

Misebolu/Aydınınar köyü.(16690 akçe)

Demirciler köyü.(2160 akçe)

Vakf-ı Mescid-i Alaaddin Kelesen köyünde çiftlik ile bir bostanlık. (650 akçe)

Vakf-ı Evlad-ı Alaaddin Paşa için Yenişehir'e bağlı Misenöz köyünde bir çiftlik.)400 akçe)
Yenişehir'e bağlı Karaağaç köyü.(30.055 akçe)
Ayrıca Alaaddin Bey'in vakıflarına ait; Yenişehir'e bağlı Kendür köyü ile Cülahlar/Koyunköv civarında Fakih Çiftliği vardı.

Yarhisar Kazası

Selatin/Sultan Vakıfları

Vakf-ı Zaviye-i Alaaddin Bey ma vakf-ı Medrese-i Orhan için Bokluca köyü. 1893 akçe)

Şeyhler mezraası.(130 akçe)

Babaköy'de Ermeni Baba Zaviyesi'ne için Ermeni Baba mezraası. (350 akçe)

Yarhisar kazasına bağlı başka bir Karaağaç köyü Alaaddin Bey vakfı imiş.(2055 akçe)

Asporca Hatun/İbrahim Bey Vakfı (Kuruluş tarihi: 723/1323)

Asporça Hatun, Bizans imparatorunun kızı ve Orhan Gazi'nin eşidir. Orhan Gazi'den İbrahim ve Fatma adında çocukları oldu. Kendi adına ve oğlu İbrahim adına kurduğu vakfa alt Kete'ye bağlı 4 köyü vardır. Kete/Ürünlü'ye bağlı Narlı, Kapaklı, Firenkli, Çepni köyü ve alandaki dört çiftlik, Yörükler köyü ve bağlı iki çiftlik. Ayrıca Bursa'ya bağlı Balıklı Çiftlik, Samanlı köyü, Burun Hisar köyü, Eğrice/Eğerce 'mezraası.

1530 yılı tahririne Vakf-ı İbrahim Bey'in 3 köy ve bir mezradan 13.040 akçe geliri bulunmaktadır.

İznik Kazası

Selatin/Sultan Vakıfları

Gazi Orhan Beyin İznik Medresesi Vakfı (Kuruluş tarihi: 761/1359}

Kozluca köyü, içindekilerle beraber

Gazi Orhan Beyin İznik İmareti Vakfının 6 köyden 42.012 akçe geliri vardır.

Hoca köyü, İznik'teki Orhan Camii'nin vakfıdır.

İznik'de Orhan Bey Medresesi Talebeleri Vakfının geliri 6535 akçe.

Karaoğlan Zaviyesi Vakfı (İznik) için Karatekin köyü (1.150 akçe)

Vakf-ı Zaviye-i Ahi Örencik'e ait bir çiftlik.(150 akçe)

Sölözköyü Orhanbey Camii İmaret ve Mescidi Vakfı;

1 çiftlik.

Sölöz Köyü Camii Hatib ve Müezzini Vakfı

Hatice Hatun bnt. Sitti Hatun Vakfı. Sölöz'de medrese var)

Sölöz köyü.(19.855 akçe)

Hediyeler köyü.(1600 akçe)

Nilüfer Hatun Zaviyesi Vakfı'na ait Hatun köyü.(885 akçe)

Amme vakıfları

Eseleme/Teseleme Hatun Vakfı'na ait Karadiken köyü (1305 akçe)

Sinan Paşa Vakfı'na ait Yaros köyü.

(İznik) "Hüsam Bey Zaviyesi Vakfı" için Deliklikaya köyü(120 akçe)

Vakf-ı Zaviye-i Hacı Çakra (Orhan Bey Sarayı'nda Hoca) için Gürle'ye bağlı Üregir/Üreğil köyü.(4250 akçe)

Karacalar Köyü (500 akçe)

Ali Erdicik Zaviyesi Vakfı için 1 çiftlik.(150 akçe)

İznik'de Hacı Hamza Mescidi Vakfı, (imam ve müezzin için)

İznik'de Mevlana Alaaddin-zade Camii Vakfı'na ait bir hamam var.

İznik'de Çarıkçı Zaviyesi Vakfı'na ait bir zemin.

İznik'de Sanca Subaşı Zaviyesi Vakfı'na Sarucabey köyü.

Süleyman Paşa'dan İznik'de Ahi Çoban Zaviyesi Vakfı.

İznik'de Balaban Bey Zaviyesi Vakfı'na ait Ayucuk köyü.

İznik'de Ahi Savcı Zaviyesi Vakfı'na ait bir bağı var.

İznik'de Koca Ahmed Zaviyesi Vakfı.

Davut Fakih'e; Hacetpınan köyünde bir çiftlik.

Salur köyünde bir çiftlik.

Kurt köyünde bir çiftlik.

İnegöl Kazası

Selatin/Sultan Vakıfları

Vakf-ı Geyikli Baba; Kulbar köyü Geyikli Baba köyü ile bağ, bahçe, keten ve koz ağacı mukataaları

Vakf-ı Orhan Bey; İldeniz der karye-i İrmiyaz.

Hatib Çiftliği mezraası.

Amme Vakfı

Segid Fakih için Ada-öyük/Edeöyük'te bir çiftlik.

Yenişehir Kazası

Selatin/Sultan Vakıfları

Postin-Puş Zaviyesi Vakfı'nın 15.218 akçe geliri vardır.

Vakf-ı Medrese-i Süleyman Paşa (İznik'te] için Babadya/ Papatya köyü ve Karagöz'e bağlı Süleyman Paşa mezraası.

Babadya köyü yakınlarında Sarıçayır köyü (900 akçe hasıl) ve Eğriçay. Ereğli köyü.

Amme Vakfı

Akdere civarında Sartiođlu köyü. Halka Havlı köyünde Şeyh Esenlü'nin 1,5 müdlik yer/mezraası.

Topraköyüğü civarında Umur köyünde bir çiftlik.

Toprak-öyüğü:

Şeyh Sevinç evladına vakıf olarak Karakilise köyünde bir çiftlik.

Geyve'ye bağlı Çalca köyü.

İsmail Fakih Vakfı evladına vakıf olarak Avşar köyünde 6 müdlik bir yer.

(Yenişehir) Avşar köyü.

Söğüt Kazası

Selatin/Sultan Vakıfları

Vakf-ı Merhum Sultan Orhan; "Söğüt'te merhum Sultan Mehmed bir camii bina eyleyip Bursa'da

Orhaniye Zaviyesi'nden niyabet (pay ayrıldı).

Gedeleklü tabii-i Söğüd, vakf-ı imaret-i Orhan Beg.

Amme vakıfları

Virancık köyünde Ahmed Fakih ve Beylik Fakih Çiftliği.

Ahur'a bağlı bir haneli Timur Çiftliği.

Akhisar/Karagöz/Pamukova Kazası

Selatin/Sultan Vakıfları

Karaoğlan Zaviyesi Vakfı için; Katırözü köyü Hüseyin köyü.

Amme Vakfı

Şerafettin Paşa Zaviyesi ve mescidi vakfı için verilen köyler Sakarya Köprüsü için hizmetle yükümlü.

Nefs-i Mekece kasabası.

Gılman-ı Mekece köyü.

Dere köyü.

Hisarcık/Yaylak! Kakî köyü.

Köprühisar'da bir mezraa.

Hisarcık köyü.

Ermeni Pazarı (Pazarcık) Kazası

Amme vakfı

Sarı Baba Zaviyesi vakfı İçin Eymir köyü.

Esri köyünde Şeyh İlyas'a bir çiftlik.
Kamanlar köyünde bir çiftlik.

Yalakova/Yalova Kaza
Vakf-ı Alaca Şeyh için Akkilise köyü.

Gürle Nahiyesi
Selatin/Sultan Vakıfları

Bursa'daki "Vakf-ı İmaret-i Orhan Bey" ait Hatib köyü.
Pazarköyü
Terziler köyü
Akköy
Vakf-ı Hz. Eyüp Ensari Efendi için Dereköyü
Nadiri köyü

Amme vakıfları
İznik'te İbrahim Paşa İmareti Vakfı. (Orhan Bey'den ve Sultan Murad'tan)

Ada(Pazarı) Kazası
Selatin/Sultan Vakıfları

Orhan Bey'in Hicri 724 tarihinde Mekece'deki zaviyeye yaptığı" vakıf ile Adapazarı'nda Emir Ali-çiftliği, Kaymaklu ve Kuyumcılı" köylerinde bu köylerin mescidleri için, "Karagöz vilayetinde" Hüseyin köyü ve Balcı köylerinde, tevliyetini bazı ahi, fakih ve Kadı'lara tevcih etmek amacıyla kurduğu vakıflar. Bir de Beypazarı'na bağlı Kuyumcu köyü vardı.
Vakfı Hatib-i Camii-i Orhan Bey için Beloban köyü.
Vakfı İmam-ı Mescid-i Orhan Bey için Kaymaklu köyü.
Vakf-ı Medrese-i Sultan Alaaddin için Karaca köyü.

İzmit Kazası
Selatin/Sultan Vakıfları
Vakf-ı Adil Faki için İzmid-Kandıra'da Senir-Kezen köyü.
(İzmit) Vakf-ı İmam-ı Camii- Orhan ve Vakf-ı İmam-ı Mescid-i karye-i Kandıra (Orhan Bey Camii) için bir çiftlik.

Gebze Kazası
Selatin/Sultan Vakıfları

Vakf-ı Camii-i Gökbüze/Gebze iki köy

Danişmend-viran köyü.

Kardal köyü.

Kuyumculu ve Karasu köyleri, Orhan Gazi zamanında uç bey komutanlarından Konuralp Bey tarafından feth olunmuştu.

Sapanca'ya bağlı Beloban/Beloyan

Adapazarı Orhan Camii için,Orhan Bey tarafından vakfedildi.

Gebze'de Turabeg köyü

Amme Vakfı

Vakf-ı Şemsi Şeyh için Şemsişeyh köyü.

Akpınar mezraası.

Çongara köyünde bir çiftlik.

İlyas Bey Zaviyesi vakfından bir yer.

Göl (Gölpazarı) Kazası

Nefs-i Göl'de merhum Mihal Bey bir zaviye bina idüp, mezkûr zaviye için bir hamam bina idüb vakf etmiş. Zikrolan hamam harab olub imarete muhtacdır ve zaviye-i mezbur dahi mu'attaldır, deyü kayd olunmuş."

Amme Vakfı

Çomaklu mezraasında Polad mevkiinde bir zemin.

Kavacık mezraasında Musa Şeyh Çiftliği.

Akpınar mezraası.

Hızır Şeyh'de 5 müdlik yer.

Kösediken'de Ahmed Fakih zemini.

Yenice Taraklı Kazası

Amme Vakfı

Orhan Sultan'dan Toy deresinde Halil Fakihoğlu mezraası.

Geyve Kazası

Amme Vakfı

İshak Fakih evladına vakıf olarak Firuz Çiftliği.

Alan Arki'nde 3 kıtaa yer.

Akyazı Kazası

Amme Vakfı

Köprü hizmeti için Şeyh İsmail'e Çalıcı mezraası.

İshak Fakih'e Saruçayır Çiftliği ve bir çiftlik
Köprü için Punda köyünde Savcı Çiftliği
Punda civarında Murad Danişment'e bir mezraa
Hendek'te Yahya Şeyh'e iki parça yer.

Göynük Kazası

Kılaguz Şeyh'e Harmankaya mezraası.
Ahi Sevindik mezraası.

Adranos/Orhaneli Kazası

İlbise köyü

Bugün İlbise olarak anılan bölgedeki köyler şunlardır; Koçi, Ortaköy, Başköy, Süleyman bey/Beyköy ve Çınarcık.

Adranos Şeyhler/Şihlar köyünün Şahin Baba Zaviyesi'ne I. Murad Yıldırım Bayezid dönemlerinde vakfedildiği

Ulubat Nahiyesi

Selatin/Sultan Vakıfları

Hız. Eyüp el-Ensari Vakfı'na ait Balcı köyü. Ayrıca Çatallar ve Kocaştı köyü.

Eymisöz köyü.

Namazlagu köyü.

Toyhisar/Tophişar Nahiyesi

Amme Vakıfları

Vakf-ı Karaca Paşa Damağıl ve Turnuç köyü.

Mehmed Ağa evlad vakfı için Karaca Baba köyü.

1455 tarihli tahrir defterine göre; "Mezraa-i Esemem Şeydi vakıftır

Manyas Nahiyesi

Amme Vakıfları

Hacetpınarı ve Ballık köyleri.

Salur köyünde bir çiftlik.

Fart nahiyesine bağlı bir çiftlik.

Sındırgı ve Sorma Nahiyesi

Amme Vakıfları

Burak Dede'ye "vakf-ı evlad etmiş."

Burak Dede köyü.

Sarımusalar köyü.

Tutluk köyü.

Alucala/Aluca-atlu(?) köyü.

Başviran köyü.Aydıncık/Edincik Nahiyesi

Amme vakıfları

Gömeç çiftliği vakfı.

Tarhala Kazası

Selatin/Sultan Vakıfları

Vakf-ı Mescid ve Muallimhane-i Orhan Bey için hamam ve bağ

Vedat Turgut'un Kuruluş Devri Vakıfları isimli eserinden özetlenmiştir.